

Ciprian Raul Romițan

Dreptul familiei

Partea I. Căsătoria

Curs universitar

Editura
Stamangiu
2023

CUPRINS

Capitolul I. Noțiunile de familie și dreptul familiei	1
<i>Secțiunea 1. Noțiuni despre familie și funcțiile acesteia</i>	1
1. Noțiunea de familie și reglementarea relațiilor de familie	1
2. Izvoarele și componența familiei	7
2.1. Izvoarele familiei	7
2.2. Componența familiei	8
3. Funcțiile familiei	8
<i>Secțiunea a 2-a. Noțiunea de dreptul familiei</i>	10
1. Dreptul familiei (noțiune, izvoare, obiect și principii generale)	10
1.1. Definiția dreptului familiei	10
1.2. Izvoarele dreptului familiei	10
1.2.1. Izvoarele interne ale dreptului familiei	10
1.2.2. Izvoarele internaționale ale dreptului familiei	11
1.3. Obiectul dreptului familiei	12
<i>Secțiunea a 3-a. Principiile generale ale dreptului familiei</i>	13
1. Preliminarii	13
1.1. Principiul ocrotirii căsătoriei și familiei	14
1.2. Principiul căsătoriei liber consimțite între soți	14
1.3. Principiul egalității în drepturi și îndatoriri a soților	15
1.4. Principiul egalității în drepturi a copiilor	16
1.5. Principiul interesului superior al copilului	18
1.6. Principiul monogamiei	20
Capitolul II. Logodna	22
1. Scurt istoric privind logodna	22
2. Noțiune, reglementare și natura juridică a logodnei	24
2.1. Noțiunea și reglementarea logodnei	24
2.2. Natura juridică a logodnei	26
3. Caracterele juridice ale logodnei	27
4. Condițiile de fond și de formă pentru încheierea logodnei	29
4.1. Condițiile de fond pentru încheierea logodnei	29
4.2. Condițiile de formă pentru încheierea logodnei	30
5. Efectele logodnei	32
6. Ruperea logodnei	33
6.1. Efectele ruperii logodnei	33
6.1.1. Obligația de restituire a darurilor	34
6.1.2. Răspunderea pentru ruperea abuzivă a logodnei	37
Capitolul III. Încheierea căsătoriei	41
<i>Secțiunea 1. Considerații generale privind căsătoria</i>	41
1. Preliminarii	41
1.1. Reglementare, noțiune și scopul căsătoriei	42
1.2. Natura juridică și caracterele juridice ale căsătoriei	45
<i>Secțiunea a 2-a. Încheierea căsătoriei</i>	49

<i>Secțiunea a 3-a. Condițiile de fond pentru încheierea căsătoriei</i>	49
1. Condiții de fond pozitive la căsătorie	49
1.1. Consimțământul la căsătorie	49
1.2. Vârsta matrimonială	52
1.3. Condiția diferenței de sex	59
2. Condiții de fond negative sau impedimentele la căsătorie	61
2.1. Bigamia	62
2.2. Rudenia	64
2.3. Starea de tutelă	66
2.4. Încheierea căsătoriei de persoana cu privire la care a fost instituită consiliere judiciară sau tutelă specială	66
<i>Secțiunea a 4-a. Condițiile de formă pentru încheierea căsătoriei</i>	67
1. Precizări prealabile	67
2. Formalitățile pentru încheierea căsătoriei	68
2.1. Formalități pregătitoare (preparatorii) căsătoriei	68
2.1.1. Comunicarea reciprocă a stării de sănătate de către viitorii soți	68
2.1.2. Depunerea și conținutul declarației de căsătorie	69
2.1.3. Publicitatea declarației de căsătorie	71
2.1.4. Opoziția la căsătorie	73
2.1.5. Atribuțiile ofițerului de stare civilă cu privire la declarația de căsătorie	73
2.2. Formalitățile privind celebrarea (încheierea propriu-zisă a căsătoriei) căsătoriei	74
2.2.1. Locul celebrării căsătoriei	74
2.2.2. Încheierea căsătoriei de către ofițerul de stare civilă	76
2.2.3. Obligatorivitatea viitorilor soți de a fi prezenți împreună, însoțiți de doi martori	77
2.2.4. Publicitatea virtuală și publicitatea efectivă a căsătoriei	78
2.2.5. Limba în care se celebrează căsătoria	78
2.2.6. Procedura efectivă de oficiere a căsătoriei	79
2.2.7. Momentul încheierii căsătoriei	79
2.3. Formalități ulterioare încheierii căsătoriei	80
2.3.1. Întocmirea actului de căsătorie	80
2.3.2. Formalități privind regimul matrimonial	80
2.3.3. Dovada căsătoriei	81
Capitolul IV. Efectele căsătoriei	82
<i>Secțiunea 1. Drepturile și îndatoririle personale ale soților</i>	82
1. Noțiuni introductive	82
2. Drepturile și îndatoririle personale ale soților	82
2.1. Îndatorirea de respect	83
2.2. Îndatorirea de fidelitate	85
2.3. Îndatorirea de sprijin moral	85
2.4. Îndatorirea de a locui împreună	87
2.5. Îndatorirea conjugală	89
2.6. Îndatorirea de a respecta regula codeciziei	90

2.7. Îndatorirea de a respecta independența personală a celuilalt soț _____	90
2.8. Numele soților în timpul căsătoriei _____	92
<i>Secțiunea 2-a. Drepturile și obligațiile patrimoniale ale soților</i> _____	94
<i>Secțiunea a 3-a. Regimurile matrimoniale</i> _____	94
1. Noțiune și efectele regimurilor matrimoniale _____	94
2. Fundamentul regimului matrimonial _____	95
3. Principiile regimurilor matrimoniale _____	96
3.1. Principiul egalității în drepturi între soți _____	96
3.2. Principiul libertății alegerii și modificării regimului matrimonial _____	96
3.3. Principiul accesorialității în raport de căsătorie _____	97
<i>Secțiunea 4-a. Convenția matrimonială</i> _____	97
1. Noțiune și reglementare _____	97
2. Caracterele juridice ale convenției matrimoniale _____	98
3. Încheierea convenției matrimoniale _____	100
3.1. Condițiile de fond ale convențiilor matrimoniale _____	100
3.1.1. Capacitatea părților _____	100
3.1.2. Consimțământul părților _____	101
3.1.3. Obiectul convenției matrimoniale _____	102
3.1.4. Cauza convenției matrimoniale _____	103
3.2. Condiții de formă ale convenției matrimoniale _____	103
4. Nulitatea convenției matrimoniale _____	103
4.1. Cazuri de nulitate absolută _____	104
4.2. Cazuri de nulitate relativă _____	105
4.3. Efectele nulității convenției matrimoniale _____	106
5. Simulația convenției matrimoniale _____	106
6. Caducitatea convenției matrimoniale _____	107
7. Clauza de preciput _____	107
8. Publicitatea și opozabilitatea convenției matrimoniale _____	110
9. Modificarea convenției matrimoniale _____	112
<i>Secțiunea a 5-a. Regimul matrimonial primar</i> _____	113
1. Noțiune, reglementare și trăsăturile regimului primar _____	113
2. Locuința familiei _____	114
2.1. Noțiunea de locuință a familiei _____	114
2.2. Asigurarea opozabilității față de terți _____	115
2.3. Regimul juridic al locuinței familiei _____	117
2.4. Pierderea statutului de locuință a familiei _____	120
3. Cheltuielile căsătoriei _____	122
3.1. Noțiune _____	122
3.2. Stabilirea cuantumului contribuției fiecăruia dintre soți _____	122
4. Independența economică și socială reciprocă a soților _____	123
4.1. Independența patrimonială a soților _____	123
4.1.1. Libertatea de a încheia acte juridice _____	123
4.1.2. Autonomia bancară _____	123
4.1.3. Dreptul la informare _____	123
4.2. Independența profesională a soților _____	123

5. Situația soților în situații de criză familială _____	124
5.1. Extinderea puterilor unuia dintre soți _____	124
5.1.1. Mandatul convențional _____	124
5.1.2. Mandatul judiciar _____	125
5.2. Limitarea puterilor unuia dintre soți _____	126
<i>Secțiunea 6-a. Regimul matrimonial al comunității legale</i> _____	128
1. Regimurile matrimoniale reglementate de Codul civil _____	128
2. Regimul matrimonial al comunității legale _____	128
2.1. Considerații generale privind comunitatea legală _____	128
2.3. Categoriile de bunuri ce alcătuiesc patrimoniul fiecăruia dintre soți _____	129
2.3.1. Bunurile comune ale soților _____	130
2.3.2. Bunuri proprii ale soților _____	134
2.3.2.1. Bunurile dobândite prin moștenire legală, legat sau donație, cu excepția cazului în care dispunătorul a prevăzut, în mod expres, că ele vor fi comune [art. 340 lit. a) C.civ.] _____	136
2.3.2.2. Bunurile de uz personal [art. 340 lit. b) C.civ.] _____	139
2.3.2.3. Bunurile destinate exercitării profesiei unuia dintre soți dacă nu sunt elemente ale unui fond de comerț care face parte din comunitatea de bunuri [art. 340 lit. c) C.civ.] _____	141
2.3.2.4. Drepturile patrimoniale de proprietate intelectuală asupra creațiilor sale și asupra semnelor distinctive pe care le-a înregistrat [art. 340 lit. d) C.civ.] _____	143
2.3.2.5. Bunurile dobândite cu titlu de premiu sau recompensă, manuscritele științifice sau literare, schițele și proiectele artistice, proiectele de invenții și alte asemenea bunuri [art. 340 lit. e) C.civ.] _____	147
2.3.2.6. Indemnizația de asigurare și despăgubirile pentru orice prejudiciu material sau moral adus unuia dintre soți [art. 340 lit. f) C.civ.] _____	148
2.3.2.7. Bunurile, sumele de bani sau orice valori care înlocuiesc un bun propriu, precum și bunul dobândit în schimbul acestora [art. 340 lit. g) C.civ.] _____	151
2.3.2.8. Fructele bunurilor proprii [art. 340 lit. h) C.civ.] _____	153
2.3.3. Dovada bunurilor soților _____	154
2.4. Datoriile soților _____	155
2.4.1. Categoriile de datorii comune ale soților _____	155
2.4.1.1. Obligațiile născute în legătură cu conservarea, administrarea sau dobândirea bunurilor comune _____	156
2.4.1.2. Obligațiile pe care le-au contractat împreună _____	157
2.4.1.3. Obligațiile asumate de oricare dintre soți pentru acoperirea cheltuielilor obișnuite ale căsătoriei _____	158
2.4.1.4. Repararea prejudiciului cauzat prin însușirea, de către unul dintre soți, a bunurilor aparținând unui terț, în măsura în care, prin aceasta, au sporit bunurile comune ale soților _____	159

2.5. Regimul juridic al datoriilor soților _____	159
3. Încetarea regimului comunității legale de bunuri _____	161
4. Lichidarea comunității _____	162
5. Partajul bunurilor comune _____	165
Secțiunea 7-a. Regimurile matrimoniale convenționale _____	168
1. Categoriile de regimuri matrimoniale convenționale _____	168
1.1. Regimul comunității convenționale _____	168
1.2. Obiectul convenției matrimoniale în cazul în care soții optează pentru regimul matrimonial al comunității convenționale _____	168
1.3. Încetarea și lichidarea regimului matrimonial al comunității convenționale _____	170
Secțiunea a 8-a. Regimul separației de bunuri _____	170
1. Reglementare și noțiuni introductive _____	170
2. Structura patrimoniilor soților _____	170
3. Dovada bunurilor _____	172
4. Gestiunea bunurilor _____	172
5. Lichidarea regimului separației de bunuri _____	174
Secțiunea a 9-a. Modificarea regimului matrimonial _____	174
1. Reglementare _____	174
2. Modificarea convențională a regimului matrimonial _____	174
3. Efectele modificării convenționale a regimului matrimonial _____	175
4. Modificarea judiciară a regimului comunității _____	176
5. Efectele schimbării judiciare a regimului comunității _____	177
Capitolul V. Nulitatea și încetarea căsătoriei _____	178
Secțiunea 1. Cazurile de nulitate a căsătoriei _____	178
1. Definiție și reglementare _____	178
2. Cazurile de nulitate absolută a căsătoriei _____	178
2.1. Lipsa consimțământului la căsătorie al unuia sau al ambilor soți _____	179
2.2. Bigamia _____	180
2.3. Rudenia _____	181
2.4. Lipsa diferenței de sex _____	183
2.5. Nerespectarea formalităților privind celebrarea căsătoriei _____	185
2.6. Lipsa vârstei matrimoniale _____	187
2.7. Căsătoria fictivă _____	187
3. Cazuri de nulitate relativă a căsătoriei _____	191
3.1. Lipsa încuviințării sau autorizării cerute de lege _____	191
3.2. Vicierea consimțământului _____	193
3.3. Lipsa discernământului _____	195
3.4. Existența tutelei _____	195
Secțiunea a 2-a. Regimul juridic al nulității căsătoriei _____	195
1. Regimul juridic al nulității absolute a căsătoriei _____	195
2. Regimul juridic al nulității relative a căsătoriei _____	196
Secțiunea a 3-a. Efectele nulității căsătoriei _____	198
1. Reglementare și precizări prealabile _____	198

2. Regula efectului retroactiv limitat al căsătoriei _____	198
2.1. Efecte nepatrimoniale ale nulității căsătoriei _____	198
2.2. Efecte patrimoniale ale nulității căsătoriei _____	199
3. Excepții de la efectul retroactiv al nulității căsătoriei _____	200
3.1. Situația copiilor născuți dintr-o căsătorie nulă sau anulată _____	200
3.2. Căsătoria putativă _____	200
3.2.1. Condițiile căsătoriei putative _____	201
3.2.2. Efectele căsătoriei putative _____	201
3.3. Opozabilitatea hotărârii judecătorești de nulitate a căsătoriei _____	202
<i>Secțiunea a 4-a. Încetarea căsătoriei</i> _____	203
1. Prezentare generală și noțiuni _____	203
2. Cazurile de încetare a căsătoriei _____	204
3. Efectele încetării căsătoriei _____	204
Capitolul VI. Desfacerea căsătoriei (divorțul) _____	206
<i>Secțiunea 1. Aspecte generale</i> _____	206
1. Considerații generale, reglementare și noțiuni _____	206
2. Probleme de aplicare a legii în timp _____	208
3. Motivele de divorț _____	209
<i>Secțiunea a 2-a. Divorțul remediu</i> _____	211
1. Preliminarii _____	211
2. Divorțul la cererea ambilor soți _____	211
2.1. Divorțul prin acordul soților pe cale administrativă _____	212
2.1.1. Condiții de admisibilitate a divorțului prin acordul părților pe cale administrativă _____	212
2.1.2. Procedura divorțului prin acordul părților pe cale administrativă _____	214
2.2. Divorțul prin acordul soților prin procedură notarială _____	219
2.2.1. Condiții de admisibilitate a divorțului prin acordul părților pe cale notarială _____	220
2.2.2. Procedura divorțului prin acordul părților pe cale notarială _____	220
2.2.3. Data desfacerii căsătoriei _____	224
2.3. Divorțul prin acordul soților pe cale judiciară _____	224
2.3.1. Reglementare și condiții de admisibilitate _____	224
2.3.2. Cererea de divorț prin acord _____	225
2.3.3. Depunerea cererii de divorț prin acord și soluționarea acesteia _____	226
2.3.4. Data desfacerii căsătoriei prin acord și formalități de publicitate a hotărârii de divorț _____	227
3. Divorțul la cererea unuia dintre soți acceptată de celălalt _____	228
3.1. Reglementare și condiții de realizare a divorțului _____	228
3.2. Soluționarea cererii de divorț acceptat _____	228
3.3. Data desfacerii căsătoriei și formalități de publicitate a hotărârii de divorț prin acceptare _____	229
4. Divorțul pentru motive de sănătate _____	230
4.1. Reglementare și condiții de admisibilitate _____	230

4.2. Soluționarea cererii	230
4.3. Data desfacerii căsătoriei și formalități de publicitate a hotărârii de divorț	231
<i>Secțiunea a 3-a. Divorțul din culpă</i>	231
1. Cazuri și condiții generale ale divorțului din culpă	231
1.1. Divorțul întemeiat pe prevederile art. 373 lit. b) C.civ. (motive temeinice)	233
1.2. Divorțul întemeiat pe prevederile art. 373 lit. c) C.civ. (separarea în fapt)	235
<i>Secțiunea a 4-a. Aspecte comune privind procedura divorțului pe cale judiciară</i>	237
1. Sediul materiei	237
2. Instanța competentă să soluționeze cererea de divorț	237
3. Calitatea procesuală activă și pasivă în cererea de divorț	242
4. Cererile în materia divorțului	242
4.1. Cererea de divorț	242
4.2. Cererile accesorii și incidentale	243
4.3. Cererea reconvențională	244
4.4. Măsuri vremelnice luate de instanță în timpul și în legătură cu divorțul	244
4.5. Prezența personală a soților	245
4.6. Probele în procesul de divorț	245
4.7. Acte de dispoziție ale soților în timpul procesului de divorț	246
4.8. Decesul unuia dintre soți în timpul divorțului	246
4.9. Hotărârea de divorț și calea de atac	247
Capitolul VII. Efectele divorțului	248
<i>Secțiunea 1. Data desfacerii căsătoriei</i>	248
<i>Secțiunea a 2-a. Efectele divorțului cu privire la raporturile nepatrimoniale dintre foștii soți</i>	248
1. Încetarea drepturilor și îndatoririle reciproce	248
2. Încetarea statutului juridic de persoane căsătorite	248
3. Capacitatea de exercițiu	249
4. Numele soților după desfacerea căsătoriei	249
5. Drepturile soțului divorțat	253
<i>Secțiunea a 3-a. Efectele divorțului cu privire la raporturile patrimoniale dintre foștii soți</i>	254
1. Efectele cu privire la regimul matrimonial	254
1.1. Încetarea regimului matrimonial	254
1.2. Actele încheiate în fraudă celuilalt soț	255
1.3. Opozabilitatea față de terți a divorțului	256
2. Efectele divorțului asupra locuinței conjugale	257
3. Dreptul la despăgubiri a soțului nevinovat	258
4. Obligația de întreținere între foștii soți	262
5. Prestația compensatorie	267
5.1. Noțiuni și condițiile prestației compensatorii	267

5.2. Stabilirea prestației compensatorii _____	270
5.3. Forma prestației compensatorii și garanții _____	271
5.4. Modificarea și încetarea prestației compensatorii _____	273
<i>Secțiunea a 4-a. Efectele divorțului cu privire la raporturile dintre părinți și copii lor minori _____</i>	<i>277</i>
1. Precizări prealabile. Noțiunea de „copil” _____	277
2. Exercițarea autorității părintești de către ambii părinți _____	280
3. Exercițarea autorității părintești de către un singur părinte _____	281
4. Exercițarea autorității părintește de alte persoane _____	284
5. Locuința copilului după divorțul părinților _____	286
5.1. Locuința alternantă a minorului ai cărui părinți sunt divorțați _____	290
6. Drepturile părintelui divorțat separat de copil _____	294
7. Obligația de întreținere. Stabilirea contribuției părinților _____	298
8. Modificarea măsurilor luate cu privire la copil _____	299
Bibliografie selectivă _____	303